

به استان‌های هرمزگان، کهگیلویه و بویراحمد و فارس به ترتیب به میزان ۶/۵، ۶/۵ و ۵/۹ درصد و در مناطق روستایی به استان‌های کرمان، هرمزگان و بوشهر به ترتیب به میزان ۶/۱، ۴/۷ و ۴/۷ درصد اختصاص داشت. رشد تعداد خانوار در مناطق شهری و روستایی استان تهران در سال ۱۳۹۳ به ترتیب ۳/۵ و ۰/۴ درصد بود.

براساس آمار سازمان ثبت احوال کشور، تعداد موالید در سال ۱۳۹۳، ۱۵۳۴/۴ هزار نفر بود که در مقایسه با سال گذشته ۴/۲ درصد افزایش داشت. با توجه به تعداد وفات ثبت شده به میزان ۴۴۶/۳ هزار نفر، در این سال ۱۰۸۸/۰ هزار نفر به جمعیت کشور اضافه شد. نسبت جنسی (مردان به زنان) حاصل از ثبت رویداد وفات در سال ۱۳۹۳ برابر با ۹۹/۳ می‌باشد. مقایسه نسبت فوق با رقم سال ۱۳۹۲ (۱۲۹/۴) حاکی از افزایش مرگ و میر زنان است. در این سال ثبت رویداد وفات زنان در مقایسه با سال گذشته ۳۷/۹ درصد و تعداد وفات ثبت شده ۱۹/۹ درصد افزایش یافت. رشد بالای میزان وفات ثبت شده به علت ثبت وفات معوقه بوده است.

در سال ۱۳۹۳، تعداد ۷۲۴/۳ هزار مورد ازدواج و ۱۶۳/۶ هزار مورد طلاق به ثبت رسید که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۶/۵ درصد کاهش و ۵/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۹۳، کاهش موجودی اشتغال در بازار کار منجر به افزایش نرخ بیکاری به میزان ۰/۲ واحد درصد شد؛ در این سال نرخ بیکاری ۱۰/۶ درصد بود. در سال مذکور، مشکل بیکاری جوانان همچنان از چالش‌های اصلی بازار کار محسوب شده و به دلیل بروز پدیده خشکسالی در برخی از مناطق، نرخ بیکاری مناطق روستایی نیز رشد داشت.

۹-۱- جمعیت و نیروی انسانی

براساس برآورد مرکز آمار ایران، جمعیت کشور در سال ۱۳۹۳ با ۱/۲ درصد رشد به ۷۷/۹ میلیون نفر رسید که ۵۶/۴ میلیون نفر آن ساکن شهرها و بقیه ساکن روستاها بودند. ضریب شهرنشینی در سال مذکور ۷۲/۵ درصد بود. در این سال نسبت جنسی جمعیت که تعداد مردان به ازای هر یکصد نفر جمعیت زن را نشان می‌دهد، برابر ۱۰۱/۵ بود.

در سال ۱۳۹۳، تعداد کل خانوارها به ۲۳/۸ میلیون خانوار رسید که در مقایسه با سال قبل ۴/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. از این تعداد خانوار، ۱۷/۶ میلیون خانوار در مناطق شهری و ۶/۲ میلیون خانوار در مناطق روستایی سکونت داشتند. تعداد خانوار در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۳ در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۴/۵ و ۲/۶ درصد افزایش داشت. توزیع تعداد خانوار برحسب مناطق شهری و روستایی استان‌های کشور نشان می‌دهد بیشترین رشد تعداد خانوار در مناطق شهری

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

نیروی کار در بلندمدت، کاهش نرخ باروری از تهدیدهای این بازار به شمار می‌رود. در سال ۱۳۹۳، انتظارات مثبت از تغییر فضای سیاسی کشور منجر به خروج اقتصاد از رکود شد و با به کارگیری ظرفیت‌های خالی در بخش تولید، شاخص‌های بازار کار به ویژه سمت تقاضای آن تا حدی بهبود یافت.

۹-۲-۱- عرضه نیروی کار

در سال ۱۳۹۳، جمعیت فعال کشور با ۰/۱ درصد کاهش در مقایسه با سال قبل به حدود ۲۳/۸ میلیون نفر رسید. در این سال جمعیت فعال مردان ۰/۲ درصد افزایش و جمعیت فعال زنان ۱/۶ درصد کاهش داشت.

از کل جمعیت فعال در سال ۱۳۹۳، ۲۰/۰ میلیون نفر مرد و بقیه زن بودند. توزیع منطقه‌ای جمعیت فعال نشان می‌دهد در این سال ۱۷/۱ میلیون نفر در مناطق شهری و ۶/۷ میلیون نفر در مناطق روستایی به عنوان جمعیت فعال در بازار کار حضور داشتند.

در این سال نرخ مشارکت با ۰/۴ واحد درصد کاهش نسبت به سال گذشته به ۳۷/۲ درصد رسید. کاهش ۰/۱ درصدی جمعیت فعال (شاغلان و بیکاران) موجب کاهش نرخ مشارکت کل کشور شد.

در سال ۱۳۹۳، نرخ مشارکت به تفکیک مناطق شهری و روستایی به ترتیب با ۰/۴ و ۰/۶ واحد درصد کاهش به ۳۶/۵ و ۳۹/۱ درصد رسید.

بررسی نرخ مشارکت به تفکیک جنسیت نشان می‌دهد نرخ مشارکت مردان و زنان در سال مذکور به ترتیب ۶۲/۵ و ۱۲/۰ درصد بود که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۰/۵ و ۰/۴ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

با توجه به سهم نسبتاً بالای جمعیت بالقوه فعال از کل جمعیت کشور (سهم حدود ۸۵ درصدی جمعیت ۱۰ساله و

نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۳، ۴/۴ برابر بود که در مقایسه با سال گذشته (۵/۰ برابر)، کاهش نشان می‌دهد. این شاخص بیان‌کننده این واقعیت است که به ازای هر ۴/۴ مورد ازدواج یک مورد طلاق به ثبت رسیده است.

جدول ۹-۱- آمارهای حیاتی جمعیت (هزار نفر)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱
تعداد موالید ثبت شده (کل اسناد)	۴/۲	۳/۵	۱۴۲۱/۷
تعداد وفات ثبت شده	۱۹/۹	۱/۳	۳۶۷/۵

ماخذ: سازمان ثبت احوال کشور

۹-۲-۲- بازار کار

بازار کار ایران طی دو دهه گذشته با شرایط دشواری مواجه بوده است، به طوری که نرخ مشارکت کاهش یافته، اشتغال برحسب جنسیت و گروه‌های سنی تفاوت قابل ملاحظه‌ای را نشان داده و نرخ بیکاری همچنان در سطوح بالایی ماندگار شده است. این نرخ در ده سال اخیر همواره بیش از ۱۰ درصد بوده است. علاوه بر این، نرخ بیکاری برای فعالان مناطق شهری، زنان و گروه‌های سنی ۱۵-۲۴ سال بالاتر می‌باشد. تغییرات شاخص‌های بازار کار برآیند اثر تحولات اقتصادی کشور بر عرضه و تقاضای نیروی کار است. شرایط بازار کار از سمت عرضه متأثر از ساختار جمعیتی به ویژه جمعیت بالای ۱۰ سال و عوامل اقتصادی، و از سمت تقاضا متأثر از شرایط اقتصادی است. شرایط اقتصادی کشور در سال‌های اخیر تحت تاثیر گسترش تحریم‌ها، بی‌ثباتی نرخ ارز، اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها و تورم فزاینده بوده است. بی‌ثباتی نرخ ارز و تورم بالا منجر به نااطمینانی و کاهش سرمایه‌گذاری شده و محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها استفاده از فناوری‌های روز تولید را محدود می‌کند. این شرایط در بلندمدت ساختار تولید کشور را پرهزینه و غیر رقابتی کرده و در نهایت تقاضای نیروی کار کاهش می‌یابد. در سمت عرضه

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

نگرانی‌هایی را ایجاد کرده است، زیرا این روند با تاخیر زمانی در بازار کار مشاهده خواهد شد. اصلاح این روند با توجه به اینکه تمایل خانوارها به فرزنددار شدن و تغییر نرخ باروری متاثر از شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور است، سیاست‌گذاری‌های جمعیتی را با پیچیدگی‌های بیشتری مواجه ساخته است.

در بخش عرضه نیروی کار، روند کلی عرضه نیروی کار (جمعیت فعال) در سال‌های اخیر رشد ناچیزی داشته است. این در حالی است که نزدیک به یک سوم از جمعیت کشور (بیش از ۲۲ میلیون نفر) را جوانان ۳۵-۲۰ ساله تشکیل می‌دهند. عدم وجود زمینه‌های اقتصادی برای مشارکت فعال‌تر افراد در بازار کار، عامل اصلی عدم رشد عرضه نیروی کار مطابق با ظرفیت‌های موجود می‌باشد.

براساس گزارش مرکز آمار ایران از نتایج آمارگیری نیروی کار، در سال ۱۳۹۳ در مجموع ۱۱/۴ میلیون نفر از جمعیت کشور فارغ‌التحصیل یا در حال تحصیل در دوره‌های عالی بودند. از این تعداد ۵/۶ میلیون نفر فعال و ۵/۸ میلیون نفر غیر فعال بودند. به عبارت دیگر، نرخ مشارکت در جمعیت تحصیل کرده ۴۹/۰ درصد بود.

بیشتر از کل جمعیت)، چنانچه امکان به‌کارگیری و اشتغال نسبت بیشتری از نیروی کار بالقوه فراهم شود، دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز (جامعه‌ای فعال) ممکن خواهد بود. در سال ۱۳۹۳، از حدود ۶۴ میلیون نفر جمعیت بالقوه فعال (جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر) تنها ۲۳/۸ میلیون نفر فعال می‌باشند. براساس سرشماری سال ۱۳۹۰، حدود ۴۵ میلیون نفر از جمعیت بین ۲۰ تا ۶۰ سال قرار دارند و جمعیت فعال کنونی تنها نیمی از آنان را شامل می‌شود. بنابراین، به دلیل پایین بودن نرخ مشارکت در بین زنان و مردان، بار تامین هزینه زندگی تنها بر دوش یک سوم از جمعیت بوده و تقریباً هر نفر مسئولیت تامین هزینه خود و ۲ نفر دیگر را دارد. در صورت تداوم این شرایط و با توجه به افزایش جمعیت مسن و غیر فعال در دهه‌های آتی، مشکلات تامین هزینه بخش غیر فعال جامعه بر دوش سهم اندکی از شاغلان خواهد بود که این روند، موجب کاهش سطح رفاه کشور خواهد شد.

عرضه نیروی کار به‌طور مستقیم متاثر از تحولات جمعیت کل کشور و به‌خصوص جمعیت بالای ۱۰ سال می‌باشد؛ لذا کاهش نرخ باروری در کشور طی سال‌های اخیر و ادامه آن

جدول ۹-۲- تحول جمعیت و بازار کار

(هزار نفر- درصد)

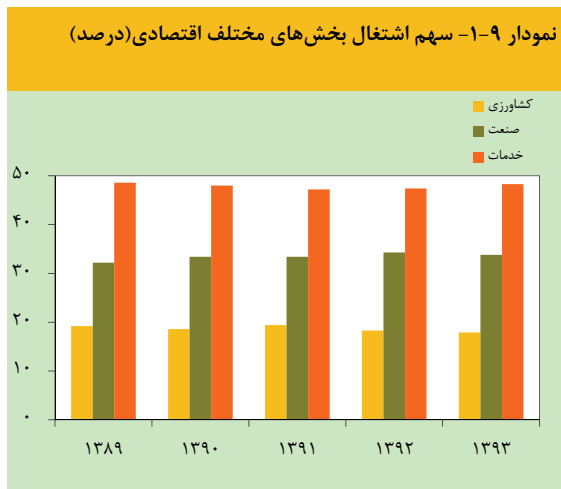
درصد تغییر (۱)	سال		
	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۱
۱/۰	۶۴۰۱۷	۶۳۳۵۶	۶۲۷۱۲
۱/۰	۶۴۰۱۷	۶۳۳۵۶	۶۲۷۱۲
-۰/۱	۲۳۸۱۸	۲۳۸۳۵	۲۳۴۷۶
-۰/۲	۲۱۳۰۴	۲۱۳۴۶	۲۰۶۲۸
۱/۰	۲۵۱۴	۲۴۸۸	۲۸۴۸
-۰/۴	۳۷/۲	۳۷/۶	۳۷/۴
۰/۲	۱۰/۶	۱۰/۴	۱۲/۱
-۰/۲	۱۱/۶	۱۱/۸	۱۳/۸
۰/۹	۷/۹	۷/۰	۸/۲
۰/۲	۸/۸	۸/۶	۱۰/۴
-۰/۱	۱۹/۷	۱۹/۸	۱۹/۷
۱/۲	۲۵/۲	۲۴/۰	۲۶/۸
۰/۳	۲۸/۵	۲۸/۲	۳۱/۴
۲/۷	۱۸/۸	۱۶/۱	۱۸/۴
۰/۷	۲۱/۹	۲۱/۲	۲۴/۵
-۰/۱	۲۴/۰	۲۴/۱	۲۷/۴
۲/۳	۱۶/۵	۱۴/۲	۱۷/۱

۱- تغییرات نرخ‌های بیکاری و مشارکت برحسب واحد درصد می‌باشند.

مآخذ: مرکز آمار ایران

۹-۲-۲- تقاضای نیروی کار

مناطق شهری ۰/۸ درصد افزایش و تعداد شاغلان در مناطق روستایی ۲/۶ درصد کاهش یافته است. در مناطق شهری، بیشترین افزایش تعداد شاغلان در بخش خدمات و در مناطق روستایی نیز بیشترین کاهش تعداد شاغلان در بخش کشاورزی بوده است.

۹-۲-۳- بیکاری

در سال ۱۳۹۳، نرخ بیکاری با ۰/۲ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۱۰/۶ درصد رسید. نرخ بیکاری زنان و مردان به ترتیب ۱۹/۷ و ۸/۸ درصد بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۰/۱ واحد درصد کاهش و ۰/۲ واحد درصد افزایش داشت. نرخ بیکاری زنان علی‌رغم سهم حدود ۱۶ درصدی از کل جمعیت فعال، همواره بالاتر از مردان بوده است. سهم جمعیت بیکار زنان از کل جمعیت بیکار (۳۰/۲ درصد) بیش از سهم جمعیت فعال آنان از کل جمعیت فعال (۱۶/۲ درصد) است. این موضوع نشان‌دهنده شانس کمتر آنان برای یافتن شغل یا احتمال بیشتر اخراج از کار است. مقایسه جمعیت بیکار در سال ۱۳۹۳ با سال گذشته نشان می‌دهد که تعداد بیکاران از حدود ۲/۴۹ میلیون نفر در سال ۱۳۹۲ به ۲/۵۱ میلیون نفر در این سال افزایش یافته است.

آمار تعداد شاغلان در بخش‌های مختلف اقتصادی شامل صنعت، کشاورزی و خدمات در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که در این سال در مجموع ۲۱/۳ میلیون نفر مشغول به کار بوده‌اند که در مقایسه با تعداد شاغلان در سال گذشته حاکی از کاهش حدود ۳۶/۲ هزار شغل از موجودی اشتغال کشور است. بررسی تغییرات تعداد شاغلان در فصول مختلف سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که در مقایسه با فصول مشابه سال قبل، در دو فصل ابتدایی سال به ترتیب به میزان ۱۰۶۰ و ۶۶۹ هزار نفر از موجودی اشتغال کشور کاسته و در دو فصل پاییز و زمستان به ترتیب ۵۴۲ و ۱۰۴۲ هزار نفر به موجودی اشتغال کشور اضافه شده است. در سال ۱۳۹۳، در بخش خدمات حدود ۱۸۷ هزار شغل ایجاد شد و در بخش‌های کشاورزی و صنعت به ترتیب ۱۰۱ و ۱۲۲ هزار شغل از موجودی اشتغال کشور کاسته شد. خشکسالی‌های اخیر در بخش کشاورزی در کاهش تعداد شاغلان این بخش موثر بوده است.

توزیع اشتغال به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۳، بخش خدمات با ۴۸/۳ درصد بیشترین سهم از اشتغال را به خود اختصاص داده است. در این سال سهم بخش‌های صنعت و کشاورزی به ترتیب معادل ۳۳/۸ و ۱۷/۹ درصد بود. مقایسه سهم‌های مذکور با سال قبل نشان‌دهنده کاهش ۰/۵ و ۰/۴ واحد درصدی سهم بخش‌های صنعت و کشاورزی و افزایش ۰/۹ واحد درصدی سهم بخش خدمات است.

بررسی تفکیک موجودی اشتغال برحسب جنسیت نشان می‌دهد در این سال ۸/۶ هزار فرصت شغلی به موجودی اشتغال مردان اضافه و در مقابل، ۴۴/۸ هزار فرصت شغلی از موجودی اشتغال زنان کاسته شده است. توزیع شاغلان برحسب مناطق جغرافیایی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۳، تعداد شاغلان در

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

همچنان فاصله زیادی بین نرخ بیکاری مناطق مختلف وجود دارد؛ ضمن اینکه نرخ بیکاری عمدتاً در استان‌های محروم و مرزی کشور بالاست. بنابراین، توجه به ویژگی‌های منطقه‌ای و مباحث آمایش سرزمین در تدوین سیاست‌های اشتغال‌زایی اهمیت ویژه‌ای دارد. مقایسه تغییرات نرخ بیکاری در استان‌های کشور در سال ۱۳۹۳ با سال قبل نشان می‌دهد که در ۱۵ استان کشور نرخ بیکاری افزایش داشته و در ۹ استان شامل آذربایجان غربی، البرز، خراسان رضوی، خراسان شمالی، قم، مازندران، گلستان، کرمان و یزد، افزایش نرخ بیکاری هم‌زمان با کاهش نرخ مشارکت بوده است. به عبارت دیگر، در این استان‌ها علی‌رغم کاهش سمت عرضه بازار کار، به دلیل کاهش بیشتر سمت تقاضای بازار کار، نرخ بیکاری با رشد مواجه شده است.

۹-۲-۴- تسهیلات اعطا شده برای ایجاد اشتغال

در سال ۱۳۹۳، منابع مالی برای ایجاد اشتغال از محل طرح بنگاه‌های زودبازده با ۰/۴ درصد رشد مواجه شد. همچنین، پرداخت تسهیلات در قالب طرح ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی تداوم داشت.

الف- تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بنگاه‌های کوچک

اقتصادی زودبازده و کارآفرین

مجموع سهمیه ابلاغی بانک مرکزی برای اعطای تسهیلات به بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۳ مبلغ ۴۶۷/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با پایان سال ۱۳۹۲ تغییری نداشت. بررسی عملکرد آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین از ابتدای اجرای آیین‌نامه (اسفند ماه ۱۳۸۴) تا پایان سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد مبلغ ۳۱۴/۰ هزار میلیارد ریال قرارداد توسط شبکه بانکی منعقد شد. براساس

بررسی وضعیت نرخ بیکاری برحسب مناطق نشان می‌دهد نرخ بیکاری مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۳ به ترتیب ۱۱/۶ و ۷/۹ درصد بود که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۰/۲ واحد درصد کاهش و ۰/۹ واحد درصد افزایش داشت. نرخ بیکاری بالاتر در مناطق شهری به دلیل مهاجرت کارجویان روستایی به این مناطق است.

در سال ۱۳۹۳، نرخ بیکاری جوانان در گروه‌های سنی ۱۵-۲۴ و ۲۹-۱۵ ساله در مقایسه با سال گذشته به ترتیب با ۱/۲ و ۰/۷ واحد درصد افزایش به ۲۵/۲ و ۲۱/۹ درصد رسید. در این سال نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله در مناطق شهری و روستایی نیز به ۲۸/۵ و ۱۸/۸ درصد رسید. در گروه سنی ۱۵-۲۹ سال، نرخ بیکاری در مناطق شهری با ۰/۱ واحد درصد کاهش به ۲۴/۰ درصد و در مناطق روستایی با ۲/۳ واحد درصد افزایش به ۱۶/۵ درصد رسید. بنابراین، به نظر می‌رسد عمده جوانانی که در سال ۱۳۹۳ به اشتغال گمارده شده یا از جمعیت فعال خارج شده‌اند، مربوط به رده سنی ۲۹-۲۴ سال بوده‌اند. در دو گروه سنی مذکور نیز نرخ بیکاری به تفکیک جنسیت نشان‌دهنده بالا بودن نرخ بیکاری زنان است؛ به طوری که نرخ بیکاری زنان در دو گروه سنی ۱۵-۲۴ و ۲۹-۱۵ ساله به ترتیب ۴۳/۸ و ۴۰/۱ درصد بود.

در میان استان‌های کشور، در سال ۱۳۹۳ استان‌های کرمانشاه، چهارمحال و بختیاری، لرستان، کهگیلویه و بویراحمد و خراسان شمالی به ترتیب با ۱۵/۷، ۱۵/۰، ۱۴/۹، ۱۴/۸ و ۱۴/۲ درصد بالاترین نرخ بیکاری و استان‌های کرمان، مرکزی، خراسان جنوبی و همدان به ترتیب با ۶/۹، ۷/۰، ۷/۶ و ۷/۷ درصد پایین‌ترین نرخ بیکاری را داشته‌اند. این امر نشان می‌دهد که علی‌رغم کاهش انحراف معیار نرخ بیکاری استان‌های کشور،

سه‌میه ۳۰ هزار میلیارد ریالی اشتغال‌زایی و ۱۰/۰ درصد از سه‌میه ۵ هزار میلیارد ریالی ابلاغ شده برای مشاغل خانگی تحقق یافته است.

محدودیت منابع قرض‌الحسنه بانکها و اختصاص آن به سایر موارد مصرح در قانون بودجه کشور نظیر ازدواج جوانان و آزادی زندانیان، در پایین بودن عملکرد بانکها در تسهیلات اشتغال‌زایی قرض‌الحسنه موثر بوده است؛ ضمن اینکه پرداخت تسهیلات مشاغل خانگی از منابع داخلی بانکها با نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار با استقبال کمی از طرف متقاضیان این تسهیلات مواجه بوده است.

۹-۲-۵- عملکرد صندوق بیمه بیکاری در سال ۱۳۹۳

تعداد مقرری‌بگیران بیمه بیکاری در سال ۱۳۹۳ در مقایسه با سال ۱۳۹۲ با ۶/۳ درصد کاهش معادل ۱۷۹/۱ هزار نفر بود. این تعداد با توجه به جمعیت بیکار کشور (حدود ۲۵۱۴/۲ هزار نفر در سال ۱۳۹۳) سهم اندکی از کل بیکاران را تشکیل می‌دهد. تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۹۳ به جمع مشمولان صندوق بیمه بیکاری اضافه شدند ۱۶۹/۵ هزار نفر بود. بنابراین، تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۹۳ از مقرری بیمه بیکاری استفاده نمودند به ۳۶۰/۵ هزار نفر رسید^(۱).

در سال ۱۳۹۳، مقرری ۱۸۱/۴ هزار نفر از مشمولان صندوق بیمه بیکاری قطع شد. حدود ۷۳/۰ درصد به دلیل اتمام مدت استحقاق، ۲۲/۰ درصد به دلیل اشتغال مجدد و ۵/۰ درصد باقی‌مانده به دلایلی از جمله بازنشستگی، ازکارافتادگی، فوت یا عدم شرکت در کلاس‌های فنی و حرفه‌ای و ... از ردیف مقرری‌بگیران حذف شدند. در سال ۱۳۹۳، تعداد موارد قطع مقرری به دلیل اشتغال مجدد ۳۰/۵ درصد رشد داشته است.

۱- تعداد استفاده‌کنندگان در هر سال عبارت است از مجموع مقرری‌های برقرار شده در همان سال به‌علاوه مقرری‌بگیران باقی‌مانده در پایان سال قبل.

قراردادهای منعقد شده، پیش‌بینی می‌شد که برای ۲/۰ میلیون نفر فرصت شغلی فراهم شود. مانده تسهیلات پرداخت شده توسط بانک‌های عامل از ابتدای اجرای آیین‌نامه تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۳ در مجموع معادل ۲۹۶/۲ هزار میلیارد ریال بوده است. از این میزان عملکرد، ۱/۲ هزار میلیارد ریال مربوط به تغییر در مانده تسهیلات اعطایی در پایان اسفند ماه ۱۳۹۳ نسبت به اسفند ماه ۱۳۹۲ می‌باشد.

در پایان اسفند ماه ۱۳۹۳، ارزش طرح‌های معرفی شده به بانکها ۷۵۶/۷ هزار میلیارد ریال و ارزش طرح‌های تایید شده در بانکها ۳۴۹/۲ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با اسفند ماه ۱۳۹۲ به ترتیب ۱/۳ و ۱/۵ درصد کاهش داشت. با توجه به مبلغ قراردادهای منعقد شده و فرصت‌های شغلی مورد انتظار در قراردادهای مذکور، میزان اعتبار لازم برای ایجاد هر فرصت شغلی ۱۵۳/۶ میلیون ریال برآورد می‌شود.

در این سال مانده اقساط سررسید گذشته و مطالبات معوق بانکها در این بخش به ۴۳/۹ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با مانده پایان اسفند ماه ۱۳۹۲، ۱۱/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. رشد مطالبات معوق بانکها در افزایش محدودیت منابع مالی بانکها و کاهش توان تسهیلات‌دهی آنها موثر است.

ب- تسهیلات مشاغل خانگی و خوداشتغالی

به دنبال تصویب و ابلاغ قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، بانک مرکزی از منابع قرض‌الحسنه بانکها مبالغی را جهت اختصاص به طرح‌های خوداشتغالی و مشاغل خانگی به تصویب رساند. در این سال مبلغ ۹۵۵/۲ میلیارد ریال تسهیلات اشتغال‌زایی از منابع قرض‌الحسنه بانکها و همچنین ۵۰۲/۴ میلیارد ریال تسهیلات مشاغل خانگی از منابع عادی بانکها پرداخت شد. مقایسه ارقام پرداختی با سه‌میه ابلاغی بانک مرکزی نشان می‌دهد که در سال مزبور تنها ۳/۲ درصد از

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

می‌دهد. بنابراین، رفاه واقعی کارکنان دولت در سال ۱۳۹۳ با توجه به نرخ تورم افزایش داشته است.

۳-۹- آموزش

نظام آموزشی هر کشور در مقاطع مختلف تحصیلی، علاوه بر رسالت فرهنگی و اجتماعی، عهده‌دار تربیت و آماده‌سازی نیروی انسانی برای ورود به بازار کار است. با شناخت مناسب از مزیت‌های نسبی و برنامه‌ریزی صحیح آموزشی می‌توان نیروی انسانی پویاتری را جهت تسریع توسعه اقتصادی به کار گرفت. امکانات آموزشی عمومی مناسب باعث کاهش فقر فرهنگی و اقتصادی شده و زمینه را برای بالفعل کردن استعدادهای افراد جامعه فراهم می‌نماید.

۹-۳-۱- آموزش و پرورش عمومی

در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، تعداد کل دانش‌آموزان^(۱) با ۱/۷ درصد افزایش به ۱۳/۶ میلیون نفر رسید. در این سال تعداد دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در مقایسه با سال تحصیلی قبل ۲/۵ درصد افزایش و تعداد دانش‌آموزان مقطع راهنمایی ۱/۱ درصد کاهش داشت. اجرای طرح تغییر نظام آموزش کشور و خروج دانش‌آموزان سال سوم راهنمایی در این سال منجر به کاهش تعداد دانش‌آموزان در مقطع راهنمایی (دوره اول متوسطه) شده است.

در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، حدود ۲۷/۳ درصد از دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه و ۱۶/۳ درصد از دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه در هنرستان‌های فنی-حرفه‌ای و کاردانش مشغول به تحصیل بودند. این آمار نشان‌دهنده تمایل بیشتر پسران به ورود سریع به بازار کار و تمایل دختران به ادامه تحصیل در دانشگاه می‌باشد.

۱- شامل دانش‌آموزان دوره‌های آمادگی، ابتدایی، راهنمایی تحصیلی، متوسطه عمومی، بزرگسال و تربیت معلم می‌باشد.

جدول ۹-۳- عملکرد صندوق بیمه بیکاری (نفر)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
-۶/۳	۱۷۹۰۵۸	۱۹۰۹۹۶	تعداد مقرر بگیران
۱/۳	۱۶۹۴۶۲	۱۶۷۳۵۳	تعداد برقراری مقرر
۱/۲	۱۸۱۴۰۰	۱۷۹۱۶۵	تعداد موارد قطع مقرر

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

براساس قانون کار، مدت پرداخت مقرر حداقل ۶ ماه و حداکثر ۵۰ ماه از اولین روز بیکاری می‌باشد. طبق آمار ارائه شده، مقرر پرداختی برحسب نفر- ماه در سال ۱۳۹۳ با ۹/۹ درصد کاهش به ۲/۲ میلیون ریال رسید.

جدول ۹-۴- توزیع علل قطع مقرر بیمه بیکاری

سایر	اشتغال مجدد	استفاده از حداکثر مدت	تعداد کل قطع مقرر	نفر	
				۱۳۹۲	۱۳۹۳
۱۷۸۶۲	۳۰۵۷۴	۱۳۰۷۲۹	۱۷۹۱۶۵	۱۷۸۶۲	سهم(درصد)
۱۰/۰	۱۷/۰	۷۳/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	سهم(درصد)
۹۰۷۰	۳۹۹۰۸	۱۳۲۴۲۲	۱۸۱۴۰۰	۹۰۷۰	سهم(درصد)
۵/۰	۲۲/۰	۷۳/۰	۱۰۰/۰	۵/۰	سهم(درصد)

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

۹-۲-۶- دستمزد و حقوق

تعیین حداقل دستمزد در اغلب کشورها به منظور تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از نیروی کار با تخصص و مهارت پایین صورت می‌گیرد. در ایران هر سال حداقل مزد برای کارگران و ضریب حقوق برای کارمندان دولت تعیین می‌شود. براساس ماده ۴۱ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹، شورای عالی کار در هر سال میزان حداقل مزد کارگران را اعلام می‌کند. در سال ۱۳۹۳، حداقل دستمزد ماهانه کارگران با توجه به مصوبه شورای عالی کار ۶۰۸۹/۰ هزار ریال تعیین شد. این رقم در مقایسه با رقم تعیین شده برای سال قبل ۲۵/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. براساس مصوبه هیات وزیران، ضریب حقوق کارکنان دولت از ۱۰۰۶ واحد در سال ۱۳۹۲ به ۱۲۰۷ واحد در سال ۱۳۹۳ افزایش یافت که در مقایسه با سال قبل ۲۰ درصد افزایش نشان

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

قبل (۱۱۶/۶ نفر) معادل ۰/۱ واحد افزایش داشت. در این سال شاخص دانش‌آموز به معلم با ۰/۶ واحد افزایش نسبت به سال قبل به رقم ۱۶/۰ رسید. شاخص دانش‌آموز به کلاس با ۰/۵ واحد افزایش نسبت به سال قبل به رقم ۲۲/۶ نفر رسید. در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۹۴، تعداد کلاس‌ها با ۰/۶ درصد کاهش به ۵۸۰/۰ هزار باب رسید. کادر آموزشی کل کشور در این سال به ۸۱۹/۱ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال گذشته ۲/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، تعداد دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقایسه با سال تحصیلی گذشته افزایش داشت. در سال تحصیلی مذکور، حدود ۱۰/۵ درصد از دانش‌آموزان کشور در مدارس غیر دولتی مشغول به تحصیل بودند.

در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، تعداد مدارس کشور با ۱/۵ درصد افزایش به ۱۱۲/۴ هزار دستگاه رسید. شاخص دانش‌آموز به مدرسه به رقم ۱۱۶/۷ نفر رسید که در مقایسه با رقم سال

جدول ۹-۵- دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی برحسب جنس(۱)

(هزار نفر)

درصد تغییر	۱۳۹۳-۹۴		۱۳۹۲-۹۳		
	دختر	پسر	دختر	پسر	
۲/۵	۲/۵	۳۷۰۱/۴	۳۴۹۲/۸	۳۶۱۰/۹	ابتدایی
-۱/۵	-۰/۷	۱۰۶۸/۵	۹۷۹/۲	۱۰۸۵/۲	راهنمایی تحصیلی
-۳/۱	-۲/۳	۱۶۴۳/۷	۱۵۵۵/۳	۱۶۹۶/۶	متوسطه عمومی
۰/۳	۰/۷	۶۴۱۳/۶	۶۰۲۷/۲	۶۳۹۲/۷	جمع

۱- شامل دانش‌آموزان بزرگسال نمی‌باشد.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

جدول ۹-۶- ترکیب دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی در مناطق شهری و روستایی

(درصد)

مناطق روستایی	۱۳۹۳-۹۴		۱۳۹۲-۹۳ ^(۱)		
	مناطق شهری	مناطق روستایی	مناطق شهری	مناطق روستایی	
۲۹/۵	۷۰/۵	۳۰/۳	۶۹/۷		ابتدایی
۲۲/۰	۷۸/۰	۲۳/۰	۷۷/۰		راهنمایی تحصیلی
۱۱/۲	۸۸/۸	۱۱/۷	۸۸/۳		متوسطه عمومی
۲۲/۹	۷۷/۱	۲۳/۴	۷۶/۶		جمع

۱- از سال ۱۳۹۲، برای محاسبه سهم دانش‌آموزان در مناطق شهری و روستایی، کل دانش‌آموزان بدون مقطع آمادگی در نظر گرفته شده است.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

جدول ۹-۷- دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقاطع مختلف تحصیلی

درصد تغییر	سهم در کل دانش‌آموزان(درصد)		تعداد(هزار نفر)		
	۱۳۹۳-۹۴	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۳-۹۴	۱۳۹۲-۹۳	
۳۲/۸	۱۱/۷	۱۱/۱	۸/۶	۸۰۱/۶	ابتدایی
۹/۰	-۱/۵	۷/۹	۷/۲	۱۶۲/۲	راهنمایی تحصیلی
۲/۸	۴/۶	۱۰/۵	۱۰/۰	۳۳۷/۰	متوسطه عمومی
۲۰/۴	۷/۵	۱۰/۵	۸/۷	۱۳۰۰/۸	جمع

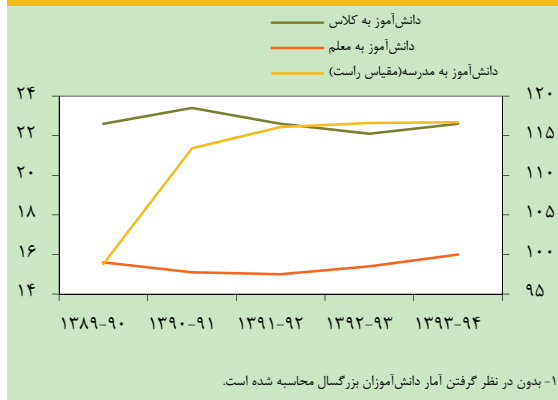
ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۹-۳-۲- آموزش عالی

در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۹۴، تعداد دانشجویان کشور (دولتی و غیر دولتی) به ۴۸۰۲/۷ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال تحصیلی قبل ۲/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۹۴، تعداد دانشجویان رشته علوم تربیتی در مقایسه با سال تحصیلی گذشته با ۳۱/۰ درصد افزایش روبه‌رو شد. در این سال تعداد دانشجویان در گروه‌های «علوم انسانی و هنر»، «علوم ریاضیات و محاسبات» و «کشاورزی و دامپزشکی» کاهش یافت. در سال تحصیلی مذکور، ۸۸۷/۰ هزار نفر از دانشجویان در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری (حرفه‌ای و تخصصی) به تحصیل اشتغال داشتند که در مقایسه با سال تحصیلی گذشته ۲۳/۱ درصد رشد داشته است. در این سال تعداد دانشجویان در مقطع دکتری تخصصی ۲۸/۴ درصد افزایش داشت.

نمودار ۹-۲- شاخص‌های کیفیت آموزش در ایران (۱)

در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۹۴، تعداد سوادآموزان تحت پوشش نهضت سوادآموزی ۴۴۸/۶ هزار نفر بود که در مقایسه با سال قبل ۱۹/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. از کل سوادآموزان، حدود ۴۹/۴ درصد در دوره تکمیلی و بقیه در مقطع سوادآموزی به تحصیل اشتغال داشتند. تمرکز بر آموزش‌های تکمیلی در راستای تحقق هدف ریشه‌کن شدن بی‌سوادی در بین جمعیت ۴۹-۱۰ سال از دلایل رشد تعداد افراد تحت پوشش می‌باشد.

جدول ۹-۸- کل دانشجویان کشور

(هزار نفر)

	سه‌م (درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی		
	۱۳۹۳-۹۴	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۳-۹۴	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۳-۹۴	۱۳۹۲-۹۳	
آموزش عالی دولتی (۱)	۶۴/۹	۶۷/۶	-۱/۶	۱۱/۰	۳۱۱۷/۳	۳۱۶۷/۲	
زن	۳۲/۱	۳۴/۷	-۵/۱	۶/۵	۱۵۴۲/۹	۱۶۲۵/۴	
مرد	۳۲/۸	۳۲/۹	۲/۱	۱۶/۲	۱۵۷۴/۴	۱۵۴۱/۸	
دانشگاه آزاد اسلامی	۳۵/۱	۳۲/۴	۱۱/۰	۰/۲	۱۶۸۵/۵	۱۵۱۸/۲	
زن	۱۳/۷	۱۲/۶	۱۱/۶	۱/۵	۶۵۷/۵	۵۸۹/۰	
مرد	۲۱/۴	۱۹/۸	۱۰/۶	-۰/۶	۱۰۲۸/۰	۹۲۹/۱	
جمع	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۵	۷/۳	۴۸۰۲/۷	۴۶۸۵/۴	

ماخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری

۱- شامل دانشجویان دانشگاه پیام نور و موسسات آموزش غیر دولتی - غیر انتفاعی نیز می‌باشد.